

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 63/2010 vp**

Hallituksen esitys laeiksi maatalouden rakennetuista annetun lain ja julkisista hankinnoista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä joulukuuta 2010 lähettäessään hallituksen esityksen laeiksi maatalouden rakennetuista annetun lain ja julkisista hankinnoista annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 294/2010 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi maa- ja metsätalousvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- lainsäädäntöneuvos Katriina Pessa, maa- ja metsätalousministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- professori Olli Mäenpää
- professori Tuomas Ojanen.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalouden rakennetuista annettua lakia sekä julkisista hankinnoista annettua lakia. Ehdotettu muutos koskee tuettujen maatilainvestointien hankintamenettelyä. Julkisista hankinnoista annetussa laissa säädettyä hankintamenettelyä on noudatettava paitsi julkisyhteisöjen hankintoihin, myös sellaisten hankintayksiköiden hankintoihin, joissa hankinnan tekijä on saanut julkisyhteisöiltä asianomaiseen hankintaan yli 50 prosenttia tukea hankinnan arvosta. Tämä koskee myös maatilojen investointeja.

Maatalouden rakennetuista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että julkisista hankinnoista annetun lain mukaista hankintamenettelyä sovellettaisiin ainoastaan sellaisiin hankintoihin, joissa investoinnin määrä ylittää viimek-

si mainitussa laissa tarkoitetut EU-kynnysarvot. Hankintoihin, joissa ne jäävät näitä rajoja alemmiksi, sovellettaisiin menettelyä, josta säädettäisiin maatalouden rakennetuista annetussa laissa. Lisäksi kilpailevan tarjouksen tehneen tarjoajan mahdollisuus saattaa EU-kynnysarvot alittavaa hankintaa koskeva asia markkinaoikeuden käsiteltäväksi suljettaisiin pois. Tarjouskilpailun hävinnyt osapuoli voisi kuitenkin ilmoittaa virheellisenä pitämästään hankintamenettelystä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka asiana olisi päättää saadun tiedon vaikutuksista myönnettyyn tukeen. Ilmoitukseen olisi aina vastattava.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa sääntelyä arvioidaan perustuslain asetuksen antamista ja lainsäädäntövallan siirtämistä koskevien 80 §:n 1 ja 2 momentin sekä oikeusturvaa koskevan 21 §:n kannalta. Hallituksen mukaan esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan kä-

sitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Koska sääntelyllä saattaa olla merkitystä perustuslain 21 §:n soveltamisen kannalta, on hallitus kuitenkin pitänyt perusteltuna, että esityksestä hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Asetuksenantovaltuudet

Lakiehdotuksen 40 a §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi menettelystä, jossa hankintasopimusta vaille jäänyt tarjouksen tekijä voi ilmoittaa tuen myöntäneelle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle epäilynsä siitä, että hankinnan toteuttamisessa ei ole noudatettu tuen käyttöä koskevia 20 §:n 1 momentin mukaisia rajoituksia. Valtioneuvoston asetuksella annetaan lakiehdotuksen 40 a §:n 2 momentin nojalla tarkempia säännöksiä ilmoituksen käsittelemisestä tilanteessa, jossa tuen maksamista ei ole haettu puolen vuoden kuluessa ilmoituksen saamisesta.

Jokaisella on perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Viranomaisen käsittelyssä noudatettavan hyvän hallinnon takeet turvataan pykälän 2 momentin perusteella lailla. Perustuslain 80 §:n 1 momentin perusteella lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Ilmoituksen käsittelemistä lakiehdotuksen 40 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa ei siten voida valtuuttaa säätämään asetuksella, vaan asiasta tulee ottaa säännökset lakiin. Tämä on edellytys 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Oikeusturva

Jos kysymys on hankintalain 6 §:n 5 kohdassa tarkoitetun hankintayksikön tekemästä hankin-

nasta, johon on myönnetty tukea maatalouden rakennetuista annetun lain nojalla yli 50 prosenttia hankinnan arvosta ja jossa hankinta ei ylitä EU:n kynnysarvoja, hankintaan ei 1. lakiehdotuksen 20 §:n perusteella sovelleta hankintalakea. Tämä merkitsee muun ohella sitä, että tarjouskilpailun hävinnyt tarjoaja ei voi saattaa asiaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Oikeus saada perusteltu päätös ja hakea muutosta kuuluvat perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan lailla turvattaviin hyvän hallinnon takeisiin. Säännös ei estä säätämästä vähäisiä poikkeuksia esimerkiksi muutoksenhakuoikeuteen tai oikeuteen saada perusteltu päätös, kunhan poikkeukset eivät muuta oikeuden asemaa pääsääntönä eivätkä yksittäistapauksessa vaaranna yksilön oikeusturvaa (ks. esim. PeVL 40/2010 vp, s. 5/II, PeVL 10/2006 vp, s. 3/I, PeVL 5/2006 vp, s. 7/II, PeVL 12/2002 vp, s. 6/II).

Hallituksen esityksen perusteluista (s. 17) käy ilmi, että maatalouden rakennetuista annetun lain mukainen tuki on harkinnanvarainen tuki. Valiokunta on aiemmin toisessa yhteydessä (ks. PeVL 16/2000 vp, s. 4/II) katsonut, että jos etuuden saaminen riippuu kokonaan viranomaisen harkinnasta, käytettävissä olevista määrärahoista tai esimerkiksi suunnitelmista, kysymyksessä ei voi olla kiinteydeltään tai oikeussuojan tarpeeltaankaan niin vahva oikeus, joka kuuluisi perustuslain 21 §:n 1 momentin soveltamisalaan. Valiokunta katsoo, että 1. lakiehdotuksessa tarkoitetuissa hankinnoissa on kyse juuri viimeksi mainittuihin tapauksiin rinnastuvasta sääntelystä. Sen vuoksi se ei ole ongelmallinen perustuslain 21 §:n kannalta.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä,

1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 40 a §:n 2 momentista tehtävä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon.

Helsingissä 4 päivänä maaliskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kimmo Sasi /kok
vpj. Jacob Söderman /sd
jäsen. Tuomo Hänninen /kesk
Ulla Karvo /kok
Elsi Katainen /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Elisabeth Naucmér /r

Ville Niinistö /vihr
Mikaela Nylander /r
Veijo Puhjo /vas
Tuulikki Ukkola /kok
Ilkka Viljanen /kok
vjäs. Hannu Hoskonen /kesk
Raimo Piirainen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Risto Eerola.